

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia sierpnia 2009 r.

**Pan
Tadeusz-Nikodem Dywan
Kierownik Biura Powiatowego
Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa
w Staszowie**

LKI-410-16-4/2009
P/09/106

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (DzU z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła kontrolę w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Staszowie (Biuro Powiatowe) w zakresie realizacji rolnictwa ekologicznego w Polsce w okresie 2005 r. – I półrocze 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 5 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Kierownikowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działalność Biura Powiatowego ARiMR w zakresie realizacji rolnictwa ekologicznego.

1. W ocenie NIK Biuro Powiatowe w Staszowie jest organizacyjnie i technicznie przygotowane do realizacji zadań z zakresu udzielania płatności rolnośrodowiskowych dla rolnictwa ekologicznego. Pracownicy obsługujący powyższe płatności posiadają stosowne zakresy obowiązków i odpowiedzialności oraz odbyli szkolenia z zakresu zarządzania i realizacji płatności rolnośrodowiskowych przeprowadzone przez Świętokrzyski Oddział Regionalny ARiMR w Kielcach. (ŚOR). Płatności rolnośrodowiskowe realizowane były w oparciu o procedury opracowane przez Centralę ARiMR w Warszawie na lata 2004- 2006 i 2007 – 2013. Biuro Powiatowe jest użytkownikiem Zintegrowanego Systemu Zarządzania

i Kontroli, który funkcjonuje w całej ARiMR. System gromadził dane dotyczące większości programów pomocowych ARiMR, w tym pakietu *Rolnictwo ekologiczne*. Przy ewidencjonowaniu i załatwianiu spraw w systemie informatycznym stosowana była tzw. zasada *dwóch par oczu* polegająca na tym, że pracownik, który dokonał zapisania danych z wniosku rolnika nie mógł być jednocześnie osobą zatwierdzającą dane z tego wniosku. Ponadto wniosek i załączone do niego dokumenty podlegały kontroli administracyjnej dokonywanej przez Kontrolera PRS.

2. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków dokonania wypłaty producentom rolnym nienależnych środków finansowych z wykluczających się mechanizmów pomocowych. Nie wystąpiły również przypadki wstrzymania postępowania o udzielenie płatności rolnośrodowiskowych ze względu na wyczerpanie limitu środków przewidzianych na dany rok.

3. Łącznie w latach 2005 – 2008 Biuro Powiatowe przyjęło od producentów rolnych i rozpatrzyło 157 wniosków dotyczących płatności z tytułu produkcji ekologicznej w ramach PROW 2004 – 2006 i 34 wnioski w ramach PROW 2007 -2013 na łączną kwotę 1,2 mln zł. Liczba złożonych wniosków o przyznanie płatności za produkcję ekologiczną zwiększyła się ponad czterokrotnie z 19 w 2005 r. do 82 w 2008 r., a powierzchnia upraw wykazana we wnioskach zwiększyła się odpowiednio z 352 ha do 802 ha. W strukturze upraw główną pozycję stanowiły uprawy rolnicze – 60%. Udział w strukturze pozostałych upraw przedstawiał się następująco: trwałe użytki zielone – 31%, uprawy sadownicze – 7% i uprawy warzywnicze – 2,0%.

4. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt nieterminowego wydawania przez Biuro Powiatowe decyzji o przyznaniu płatności rolnośrodowiskowych za produkcję ekologiczną.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (DzU nr 174, poz. 1809 ze zm.), kierownik biura powiatowego ARiMR wydaje decyzje administracyjne w sprawie przyznania:

- pierwszej płatności rolnośrodowiskowej w terminie od dnia 1 stycznia do ostatniego lutego następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności,
- kolejnych płatności rolnośrodowiskowych w terminie od dnia 1 czerwca do dnia 30 listopada, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności (w 2005 r. do dnia 25 listopada 2005 r.).

Spśród 157 wydanych decyzji o płatnościach w latach 2005 – 2008 w ramach PROW 2004 - 2006 w 23 przypadkach (co stanowiło 15% ogółem przyznanych płatności) dotyczących kolejnych płatności decyzje wydano w wymaganym terminie, tj. do dnia 30 listopada. W przypadku pozostałych 134 decyzji (85%) kierownik Biura Powiatowego przekroczył terminy wydania decyzji wynikające z ww. rozporządzenia Rady Ministrów.

Czas, jaki upłynął od terminu wydania decyzji określonym w ww. rozporządzeniu do daty wydania decyzji wyniósł od 8 do 119 dni (przeciętnie – 33 dni). Spośród 34 decyzji wydanych w ramach PROW 2007 – 2013 w 15 przypadkach kierownik Biura Powiatowego wydał je w terminie wymaganym w rozporządzeniu Rady Ministrów. W pozostałych 19 przypadkach czas od wymaganego terminu wydania decyzji i daty faktycznie wydanej decyzji wahał się od 23 do 64 dni (przeciętnie 38 dni).

W okresie objętym kontrolą średni czas, jaki upłynął od złożenia wniosku do podjęcia decyzji wyniósł 269 dni, z tego 12% decyzji wydano po upływie 300 dni.

Jako główną przyczynę przewlekłego rozpatrywania spraw i wydawania decyzji o przyznaniu płatności za produkcję ekologiczną, Pan Kierownik wskazał późne przesyłanie do Biura Powiatowego przez Centralę Agencji wykazów producentów rolnych, którzy spełniali wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym sporządzanych przez jednostki certyfikujące.

W książce procedur PROW 2004-2006 „Płatności z tytułu realizacji programu rolnośrodowiskowego” w punkcie F – „Weryfikacja danych z wniosku z danymi przekazanymi przez Jednostki Certyfikujące” zostało ustalone, że dane z jednostek certyfikujących wpływają do Centrali ARiMR w terminie do dnia 31 października każdego roku i są zamieszczane w wersji elektronicznej na portalu WPR.

Z ustaleń kontroli wynika, że wykazy producentów w wersji papierowej, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym, od jednostek certyfikujących za pośrednictwem Centrali ARiMR Biuro Powiatowe otrzymało: za 2005 r. w dniu 30 stycznia 2006 r., za 2006 r. w dniu 22 listopada 2006 r., za 2007 r. w dniu 6 grudnia 2007 r. i za 2008 r. w dniu 19 listopada 2008 r. W pismach, przy których Centrala ARiMR przesłała wykazy od jednostek certyfikujących wskazano, że podstawą do naliczania płatności i wydania decyzji w rolnictwie ekologicznym jest wersja papierowa wykazu.

Biuro Powiatowe nie posiadało dokumentacji potwierdzającej podejmowanie przez pracowników interwencji w Centrali ARiMR lub ŚOR ARiMR dotyczącej wyegzekwowania ww. wykazów od jednostek certyfikujących w terminach umożliwiających wywiązanie się przez Biuro Powiatowe z obowiązku wydania decyzji w terminie wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r.

5. Przeprowadzona szczegółowa analiza 20 wybranych losowo wniosków i decyzji (13% rozpatrzonych wniosków i wydanych decyzji w latach 2005- 2008) wykazała, że złożone przez producentów rolnych wnioski były kompletne i zawierały dokumenty wymagane rozporządzeniem Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w ustaleniu wysokości należnej płatności za produkcję ekologiczną. W decyzjach podano wielkość w ha poszczególnych upraw a należność wyliczono wg stawek płatności stanowiących załącznik nr 4 do ww. rozporządzenia. Podstawy płatności w wydanych decyzjach były zgodne z danymi wykazanymi przez jednostki certyfikujące i w ewidencji Biura Powiatowego.

6. Biuro Powiatowe monitorowało ilość złożonych wniosków rolnośrodowiskowych. Monitorowanie na poziomie Biura Powiatowego odbywało się w cyklach tygodniowych

i miesięcznych w formie sporządzonych tabel stanowiących załącznik do komunikatów przekazywanych przez Departament Analiz i Sprawozdawczości Centrali ARiMR. Sporządzane przez Biuro Powiatowe raporty zawierały dane dotyczące liczby złożonych wniosków w ramach działania programu rolnośrodowiskowego (wnioski nowe, wnioski kontynuacyjne PROW 2004 – 2006, wnioski kontynuacyjne PROW 2007 – 2013), liczbę pakietów w ramach złożonych wniosków oraz wnioskowaną kwotę w ramach wszystkich pakietów wchodzących w skład programu rolnośrodowiskowego.

7. W latach 2005 – 2008 ŚOR przeprowadził na terenie działania Biura Powiatowego 24 tzw. *kontrole na miejscu*. Biuro Powiatowe ewidencjonowało zapotrzebowania na uwierzytelnione kopie wniosków z deklaracją *rolnictwo ekologiczne* z gospodarstw wytypowanych do kontroli zgłaszane przez ŚOR ARiMR, a otrzymane wyniki z tych kontroli są załączane do akt kontrolowanych rolników.

8. Biuro Powiatowe otrzymywało corocznie – za pośrednictwem Centrali ARiMR – od pięciu jednostek certyfikujących (PNG Sp. z o.o. z Zajączkowa, Bioekspert Sp. z o.o. z Warszawy i Ekogwarancja PTRE Sp. z o.o. z Lublina, COCBICO Sp. z o.o. z Krakowa i AGRO BIO TEST z Warszawy) wykazy producentów, którzy spełniali wymagania dotyczące produkcji ekologicznej. Wykazy zawierały nazwiska i numery ewidencyjne producentów ekologicznych, powierzchnię i rodzaj upraw ekologicznych.

Na podstawie 20 zbadanych decyzji o przyznanych płatnościach rolnośrodowiskowych ustalono, że dane w nich zawarte były zgodne z danymi wykazywanymi w ewidencji Biura Powiatowego i wykazach przesłanych przez jednostki certyfikujące.

9. W latach 2004 – 2007 w prowadzonych przez Biuro Powiatowe szkoleniach na temat realizacji *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich* uczestniczyło 476 rolników z terenu powiatu staszowskiego. Uwagi NIK dotyczą zaniechania prowadzenia takiej działalności w latach 2008 – I połowa 2009, pomimo że w okresie objętym kontrolą systematycznie wzrastało zainteresowanie rolników produkcją ekologiczną, o czym świadczy wzrost ilości wniosków o płatności i powiększający się areał przeznaczony pod tę produkcję.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o przestrzeganie terminów wydawania decyzji o udzieleniu płatności za produkcję ekologiczną wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Kierownika w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Kierownikowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.